

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

μ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

N แทน จำนวนนักเรียน

2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามความต้องการ และการสนทนากลุ่ม

2.2 ทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรี

2.3 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ตามลำดับ ดังนี้

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 ทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้คนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการ 1) การสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม และ 3) การสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการจัดการเรียนรู้คนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ 1 คน ครู 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ผู้ปกครอง 22 คน นักเรียน 22 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน รวมจำนวน 62 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จัก และตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	30	48.39
- หญิง	32	51.61
รวม	62	100.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 15 ปี	22	35.48
- 15-25 ปี	1	1.61
- 26-30 ปี	2	3.23
- 31-40 ปี	9	14.52
- 41 ปี ขึ้นไป	28	45.16
รวม	62	100.00
3. การศึกษา		
- ประถมศึกษา	29	46.77
- ต่ำกว่าปริญญา	22	35.48
- ปริญญาตรี	10	16.13
- ปริญญาโท	1	1.61
รวม	62	100.00
4. สถานะภาพ		
- นักเรียน	22	35.48
- ผู้อำนวยการ	1	1.61
- ครู	8	12.90
- คณะกรรมการ	7	11.29
- ผู้ปกครอง	22	35.48
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2	3.23
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 45.16 มีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 46.77 มีสถานภาพเป็นนักเรียน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48

ตอนที่ 2 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้สัมภาษณ์รู้จัก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จัก

รายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น	เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน	จำนวน	ร้อยละ
1. นายหนูจันทร์ สุริยะบุญ	การเป่าแคน	28	45.16
2. นายยุทธนา ชิดนอก	วงดนตรีโปงลาง	20	32.26
3. นางห่ม สุริยะบุญ	การทอผ้าพื้นเมือง	5	8.06
4. นางสมถวิล ปิ่นทอง	การแสดงหมอลำ	9	14.52
รวม		62	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จัก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นายหนูจันทร์ สุริยะบุญ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเป่าแคน คิดเป็นร้อยละ 45.16 นายยุทธนา ชิดนอก เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวงดนตรีโปงลาง คิดเป็นร้อยละ 32.26 นางห่ม สุริยะบุญ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 8.06 นางสมถวิล ปิ่นทอง เป็นภูมิปัญญาด้านการแสดงหมอลำ คิดเป็นร้อยละ 14.52 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในหมู่บ้านที่ต้องการถ่ายทอดให้กับนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังที่ผู้ปกครองกล่าวว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่พอจะรู้จัก ก็มี เป่าแคน โปงลาง ทอผ้า และหมอลำ อยากให้มีการถ่ายทอดให้กับนักเรียนตามความสนใจของนักเรียน” (นางลำไพ นันบุญ, 2553 : สัมภาษณ์)

2. สาเหตุที่ต้องถ่ายทอด ส่วนใหญ่มีให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกัน ดังที่คณะกรรมการสถานศึกษากล่าวว่า “ต้องการสืบทอดความรู้ ความสามารถของตนให้คนรุ่นต่อไป มีความสามารถพิเศษ รู้จักศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และต้องการให้นักเรียนมีอาชีพเสริม” (นายสำราญ พันธุ์สะอาด, 2553 : สัมภาษณ์)

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังที่ครูผู้รับผิดชอบกล่าวว่า “การเรียนการสอนดนตรีต้องใช้เวลาในการฝึกฝนมากพอสมควร แต่ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเวลาในการสอนดนตรีน้อยหรือมีเวลาว่างไม่ตรงกันกับนักเรียน การจัดการเรียนรู้อย่างไม่เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่บ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นควรใช้เวลาหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพื่อเกิดความต่อเนื่องและมีเวลาในการฝึกฝนมากขึ้น ” (เมธวี เขี่ยมสมบัติ. 2553 : สัมภาษณ์)

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความต้องการในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียน จำนวน 22 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	15	68.18
- หญิง	7	31.82
รวม	22	100.00
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 10 ปี	3	13.64
- 10-11 ปี	1	4.55
- 11-12 ปี	11	50.00
- 12 ปี ขึ้นไป	7	31.82
รวม	22	100.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. กำลังศึกษาชั้น		
- ป.3	3	13.64
- ป.4	1	4.55
- ป.5	11	50.00
- ป.6	7	31.82
รวม	22	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 มีอายุ 11-12 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนรู้คณิตที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	μ	σ	ระดับความต้องการ
1	นักเรียนต้องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้คณิตที่บ้านอีสาน	4.59	0.58	มากที่สุด
2	นักเรียนต้องการเรียนรู้คณิตที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.50	0.58	มากที่สุด

ข้อ	รายการ	μ	σ	ระดับความต้องการ
3	คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านที่ ต้องการจัดการเรียนรู้ 3.1 เครื่องคิด - พิณ - พิณเบส 3.2 เครื่องตี - ซอปี่ 3.3 เครื่องดี - โปงลาง - กลอง - หมากกับแก้ว 3.4 เครื่องเป่า - แคน - โหวด	4.22	0.85	มาก
	- พิณเบส	3.91	0.79	มาก
	- ซอปี่	3.27	0.81	ปานกลาง
	- โปงลาง	4.73	0.45	มากที่สุด
	- กลอง	3.91	0.95	มาก
	- หมากกับแก้ว	3.46	0.99	ปานกลาง
	- แคน	4.27	0.86	มาก
	- โหวด	3.59	0.83	มาก
4	นักเรียนต้องการใช้เวลาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุด เสาร์-อาทิตย์เพื่อเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.50	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.09	0.74	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความต้องการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความต้องการมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนต้องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน นักเรียนต้องการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักเรียนต้องการใช้เวลาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นักเรียนส่วนใหญ่เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค คือ โรงเรียนไม่มีครูที่ชำนาญเกี่ยวกับการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน และต้องการให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้นักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเวลาหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ในประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกล้าวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มาร่วมกันวิเคราะห์ ซึ่งบุคคลที่ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกล้าวิทยา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน รวมจำนวน 9 คน ในวันที่ 3 สิงหาคม 2553 โดยใช้ห้องประชุม โรงเรียนโคกกล้าวิทยาเป็นสถานที่จัดสนทนากลุ่มในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแจ้งประเด็นการสนทนากลุ่มและกำหนดการสนทนากลุ่มให้บุคลากรทุกท่านทราบล่วงหน้า และขอความอนุเคราะห์ในการจัดเตรียมสถานที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์การสนทนากลุ่ม คือ สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป อาหารว่างและของที่ระลึก ในการสนทนากลุ่มเริ่มเวลา 10.00 น. – 11.00 น. ใช้เวลา 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยแนะนำคณะผู้วิจัยและสมาชิกผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (รายละเอียดดังภาคผนวก ก หน้า 176) และขออนุญาตบันทึกภาพและบันทึกเสียงในระหว่างการดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกล้าวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม 2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	4	44.44
- หญิง	5	55.56
รวม	9	100.00
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 15 ปี		-
- 15-25 ปี	1	11.11
- 26-30 ปี		-
- 31-40 ปี	2	22.22
- 41 ปี ขึ้นไป	6	66.67
รวม	9	100.00
3. การศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญา	5	55.56
- ปริญญาตรี	4	44.44
- ปริญญาโท		-
รวม	9	100.00
4. อาชีพ		
- เกษตรกร	3	33.33
- รับจ้าง	2	22.22
- ค้าขาย	1	11.11
- รับราชการ	3	33.33
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 55.56 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีการศึกษาในระดับ ต่ำกว่าปริญญา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 3 คน

คิดเป็นร้อยละ 33.33 และรับราชการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตอนที่ 2 ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นออกเป็น 4 ประเด็น

ประเด็นแรก ประเภทของคนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน ดังที่รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนโคกกล่ามวิทยา กล่าวว่า “คนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ โปงกลาง พิณ แคน โหวด กลองหาง” (มีทอง บุญศาสตร์. 2553 : สัมภาษณ์)

ประเด็นที่สอง ขอบข่ายเนื้อหาสาระการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่ครูผู้รับผิดชอบกล่าวว่า “อยากให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการเล่นคนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น เป่าแคน เป่าโหวด ตีโปงกลาง ตีพิณ ตีกลอง เป็นต้น เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเชิญผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในภายข้างหน้าได้” (เมธีวี เยี่ยมสมบัติ. 2553 : สัมภาษณ์)

ประเด็นที่สาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น นั้น ผู้ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านคนตรีพื้นบ้านอีสานเข้ามาสอน และสอนในเวลาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

ประเด็นที่สี่ การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ร่วมสนทนามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และครูผู้รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล โดยใช้แบบสังเกต แบบวัดทักษะการเล่นคนตรี แบบสอบถาม เป็นต้น

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความซึ่งมีผู้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาพูดคุย ทำความคุ้นเคยกับนักเรียนก่อนเข้ามาสอนเพื่อเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและความต้องการ โดยการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำมาเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของ

นักเรียนและชุมชน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ประเภทดนตรีที่นักเรียนต้องการเรียนคือ โปงลาง พิณ และแคน โดยเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และสอนในเวลาหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ การวัดผลและประเมินผลโดย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและครูผู้รับผิดชอบเป็นผู้ประเมินร่วมกันสรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้าน	ข้อมูลทั่วไปและความต้องการการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประเภทของคนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - โปงลาง - พิณ - แคน
ขอบช่วย เนื้อหาสาระ	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมที่ 1 โปงลางอีสาน - กิจกรรมที่ 2 คำานานเสียงพิณ - กิจกรรมที่ 3 ศิลป์การเป่าแคน - แต่ละกิจกรรมมี 4 ขั้นตอน คือ - ก่อเกิดแห่งเสียง - เรียบเรียงส่วนประกอบ - สนองตอบด้วยอารมณ์ - ชื่นชมบรรพบุรุษ
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม - จัดการเรียนรู้หลังเลิกเรียนหรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์
การวัดผลและการประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - ภูมิปัญญาท้องถิ่น - ครูผู้รับผิดชอบ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยร่วมกับ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันสังเคราะห์จากการศึกษาข้อมูล การสัมภาษณ์
แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ไปกลางอีสาน

กิจกรรมที่ 2 ดำเนินเสียงพิณ

กิจกรรมที่ 3 ศิลปการเป่าแคน

โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าว เป็นการถ่ายทอดความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมี
ขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ก่อเกิดแห่งเสียง

ขั้นตอนที่ 2 เรียบเรียงส่วนประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 สนองตอบด้วยอารมณ์

ขั้นตอนที่ 4 ชื่นชมบรรพบุรุษ

รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 การจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ไปกลางอีสาน

เรื่อง	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ลักษณะการจัดกิจกรรม	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
ไปกลางอีสาน	คุณครูยุทธนา ชิตนอก	ขั้นนำ ก่อเกิดแห่งเสียง - ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกริ่นนำนักเรียนว่า ใครรู้จักกะลอบ้าง - แล้วเล่าประวัติของไปกลางให้นักเรียนฟัง - ถามนักเรียนว่า อยากเล่นไปกลางไหม	1
		ขั้นสอน เรียบเรียงส่วนประกอบ - อธิบายส่วนประกอบของไปกลาง	1
		ขั้นปฏิบัติ สนองตอบด้วยอารมณ์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาธิตการตีไปกลางให้ นักเรียนดู - สอนนักเรียนตีไปกลาง	10

เรื่อง	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ลักษณะการจัดกิจกรรม	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
		<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนฝึกการตีโป่งกลาง ขั้นสรุป ขั้นชมบรรพบุรุษ - ถามนักเรียนว่าตีโป่งกลางแล้วรู้สึกอย่างไร - ชอบการตีโป่งกลางไหม - ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น - สรุปตอนท้ายถึงการอนุรักษ์การตีโป่งกลาง 	1
รวมเวลา			13

ตารางที่ 10 การจัดการเรียนรู้คุณธรรมที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องตำนานเสียงพิณ

เรื่อง	ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	ลักษณะการจัดกิจกรรม	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
ตำนานเสียงพิณ	คุณครูยุทธนา ชิตนอก	ขั้นนำ ก่อเกิดแห่งเสียง - ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกริ่นนำนักเรียนว่า ใครรู้จักพิณบ้าง - แล้วเล่าประวัติของพิณให้นักเรียนฟัง - ถามนักเรียนว่า อยากคิดพิณเป็นไหม	1
		ขั้นสอน เรียบเรียงส่วนประกอบ - อธิบายส่วนประกอบของพิณ	1
		ขั้นปฏิบัติ สนองตอบด้วยอารมณ์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาธิตการตีพิณให้ นักเรียนดู - สอนนักเรียนตีพิณ - นักเรียนฝึกการตีพิณ	10

เรื่อง	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ลักษณะการจัดกิจกรรม	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
		ขั้นสรุป ชั้นชมบรรพบุรุษ - ถามนักเรียนว่าคิดพัฒนาแล้วรู้สึกอย่างไร - ชอบการคิดพัฒนาใหม่ - ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น - สรุปตอนท้ายถึงการอนุรักษ์การคิดพัฒนา	1
รวมเวลา			13

ตารางที่ 11 การจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
เรื่องศิลป์การเป่าแคน

เรื่อง	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ลักษณะการจัดกิจกรรม	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
ศิลป์การเป่าแคน	คุณตาหนูจันทร์ สุริยะบุญ	ขั้นนำ ก่อเกิดแห่งเสียง - ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกริ่นนำนักเรียนว่าใครรู้จักแคนบ้าง - แล้วเล่าประวัติของแคนให้นักเรียนฟัง	1
		ขั้นสอน เรียบเรียงส่วนประกอบ - อธิบายส่วนประกอบของแคน	1
		ขั้นปฏิบัติ สนองตอบด้วยอารมณ์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาธิตการเป่าแคนให้นักเรียนดู - สอนนักเรียนเป่าแคน - นักเรียนฝึกการเป่าแคน	10

เรื่อง	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ลักษณะการจัดกิจกรรม	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
		ขั้นสรุป ชั้นชมบรรพบุรุษ - ดานนักเรียนว่าเป่าแคนแล้วรู้สึกอย่างไร - ชอบการเป่าแคนไหม - ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น - สรุปตอนท้ายถึงการอนุรักษ์การเป่าแคน	1
รวมเวลา			13

3.2 วิเคราะห์ทักษะการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาทักษะการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการประเมินจากแบบวัดทักษะการเล่นดนตรี ซึ่งแบ่งการเล่นดนตรีออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) โปงลางอีสาน
- 2) ตำนานเสียงพิณ
- 3) ศิลปการเป่าแคน โดยมีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการเล่นดนตรี เรื่อง โป่งกลางอีสาน

ชื่อ-สกุล ผู้ประเมิน คนที่	คะแนนที่ได้เฉลี่ย										รวม คะแนน เฉลี่ยคิด เป็นร้อยละ	แปล ผล
	1. ทำทาง และการ เตรียมตัว		2. การจับ ไม้ตีและ การจัดทำ นั่ง		3. การ ส่ง การตี สัมผัส การเคาะ		4. จังหวะ และ ทำนอง		5. การ ปฏิบัติ ลาย โป่งกลาง			
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2		
1. ค.ญ.นนทพันธ์ ทรัพย์สำราญ	20	20	20	20	20	20	19	19	19	19	98.0	ดีเยี่ยม
2. ค.ช.ศรารุช สมศรี	20	20	20	20	20	19	19	19	19	19	97.5	ดีเยี่ยม
3. ค.ช.ชนพล กระจนารัตน์	19	19	19	19	20	20	19	19	19	18	95.5	ดีเยี่ยม
4. ค.ญ.สุภาพร นันทบุญ	20	19	20	19	19	18	19	17	19	17	93.5	ดีเยี่ยม
5. ค.ญ. สุภาภรณ์ ศรีวิชัย	20	19	20	19	19	18	19	17	19	17	93.5	ดีเยี่ยม
6. ค.ญ.ทิวาดา ถิ่นประสาท	19	18	19	19	20	18	19	17	19	16	92.0	ดีเยี่ยม
7. ค.ญ.ตะวัน ไร่แก้ว	19	18	19	18	18	16	16	16	15	15	85.0	ดีเยี่ยม
8. ค.ญ.สุุดใจ ภูแดนแสน	18	18	18	18	16	15	15	15	15	15	81.5	ดีเยี่ยม
9. ค.ช.ธนายุทธ วิลาลัย	19	18	19	18	17	19	18	18	18	18	91.0	ดีเยี่ยม
รวม											91.94	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 12 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง โป่งกลางอีสาน อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 91.94

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการเล่นดนตรี เรื่องตำนานเสียงพิณ

ชื่อ- สกุล ผู้ ประเมิน คนที่	คะแนนที่ได้เฉลี่ย										รวม คะแนน เฉลี่ยคิด เป็นร้อยละ	แปล ผล
	1.ท่าทาง และการ เตรียม ตัว		2. การ จัดวาง ตำแหน่ง มือคืด		3. การ คืด		4. จังหวะ และ ทำนอง		5. การ เล่นลาย พิณ			
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2		
1. ค.ช.มารุต พันกิจ	20	20	20	20	20	20	19	19	19	18	97.5	ดีเยี่ยม
2. ค.ช.เคชา พันกิจ	20	20	20	20	20	20	19	19	19	18	97.5	ดีเยี่ยม
3. ค.ช.กิตติภาพ บุญโกฏ	18	18	17	18	16	16	15	15	15	15	81.5	ดีเยี่ยม
4. ค.ช.นิติชัย อุทธิสินธุ์	17	18	18	17	16	15	15	15	15	15	80.5	ดีเยี่ยม
5. ค.ช.จารุ นิระคา	16	18	17	16	15	15	15	15	15	15	78.5	ดีมาก
6. ค.ช. เศรษฐวัฒน์ ไร่เกื้อ	18	17	17	17	18	18	15	16	16	16	83.0	ดีเยี่ยม
7. ค.ญ.กัญยาพร สุไผ่โพธิ์	18	19	18	19	17	18	16	16	15	15	85.0	ดีเยี่ยม
รวม											86.21	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 13 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องตำนานเสียงพิณ อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.21

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการเล่นดนตรี เรื่องศิลป์การเป่าแคน

ชื่อ- สกุล ผู้ ประเมิน คนที่	คะแนนที่ได้เฉลี่ย										รวม คะแนน เฉลี่ยคิด เป็นร้อยละ	แปล ผล
	1. ท่าทาง และการ เตรียม ตัว		2. การ จัดวาง ตำแหน่ง นิ้ว		3. การ ใช้ลม		4. จังหวะ และ ทำนอง		5. การ เล่นลาย แคน			
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2		
1. ค.ช.นพดล ไร่เกื้อ	20	20	20	20	19	19	19	19	19	18	96.5	ดีเยี่ยม
2. ค.ช.ราชบุตร ประดับเสริฐ	20	20	20	20	18	18	19	18	18	18	94.5	ดีเยี่ยม
3. ค.ช.เศรษฐ พงศ์ ไร่เกื้อ	19	19	19	19	18	17	18	16	18	15	89.0	ดีเยี่ยม
4. ค.ช.บัณฑิต โสภณชัย	20	20	19	20	18	19	19	17	18	16	93.0	ดีเยี่ยม
5. ค.ช.ชญาบุตร ชลไชย	18	18	18	18	16	17	15	15	15	15	82.5	ดีเยี่ยม
6. ค.ช.ณัฐสิทธิ์ ญาณแก้ว	18	18	18	17	17	18	15	15	15	15	83.0	ดีเยี่ยม
รวม											89.75	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 14 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องศิลป์การเป่าแคน อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.75

ตารางที่ 15 สรุปทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทักษะการเล่นดนตรี	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ	แปลผล
1. โปงลางอีสาน	9	91.94	ดีเยี่ยม
2. ตำนานเสียงพิณ	7	86.21	ดีเยี่ยม
3. ศิลปการเป่าแคน	6	89.75	ดีเยี่ยม
รวม	22	89.30	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 15 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.30 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะการตีโปงลาง จำนวนนักเรียน 9 คน มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 91.94 ทักษะการตีพิณ จำนวนนักเรียน 7 คน มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.21 และทักษะการเป่าแคน จำนวนนักเรียน 6 คน มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.75

3.3 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกถ้ำวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการประเมินจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ (%) ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	30	48.39
- หญิง	32	51.61
รวม	62	100.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 15 ปี	22	35.48
- 15-25 ปี	1	1.61
- 26-30 ปี	2	3.23
- 31-40 ปี	9	14.52
- 41 ปี ขึ้นไป	28	45.16
รวม	62	100.00
3. วุฒิการศึกษา		
- ประถมศึกษา	29	46.77
- ต่ำกว่าปริญญา	22	35.48
- ปริญญาตรี	10	16.13
- ปริญญาโท	1	1.61
รวม	62	100.00
4. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม		
- นักเรียน	22	35.48
- ผู้อำนวยการ	1	1.61
- ครู	8	12.90
- คณะกรรมการสถานศึกษา	7	11.29
- ผู้ปกครองนักเรียน	22	35.48
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2	3.23
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 45.16 มีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 46.77 มีสถานภาพเป็นนักเรียน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่บ้านอิสาน จาก
 ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
 ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่บ้านอิสาน จากภูมิปัญญา
 ท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
1.	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่บ้านอิสาน	4.73	0.26	มากที่สุด
2.	ความรู้และประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับคนตรีที่บ้านอิสาน	4.69	0.28	มากที่สุด
3.	ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับคนตรีที่บ้านอิสาน	4.59	0.34	มากที่สุด
4.	ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับชมรมคนตรีที่บ้านอิสานของนักเรียน	4.27	0.52	มาก
5.	เนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับคนตรีที่บ้านอิสานตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น	4.33	0.35	มาก
6.	สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้	4.42	0.31	มาก
7.	สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน	4.52	0.41	มากที่สุด
8.	ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในการแสดงคนตรีที่บ้านอิสานเพิ่มขึ้น	4.74	0.19	มากที่สุด
9.	ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.69	0.21	มากที่สุด
10.	ผู้เรียนสามารถเผยแพร่ความรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับคนตรีที่บ้านอิสาน	4.31	0.41	มาก

ข้อ	รายการ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
11.	ผู้เรียนภาคภูมิใจในการแสดงดนตรีที่บ้านอีสาน	4.77	0.17	มากที่สุด
12.	การใช้เวลาตอนพักเที่ยง หลังเลิกเรียนและวันหยุด	4.68	0.25	มากที่สุด
13.	การใช้สถานที่ในจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.40	0.59	มาก
14.	เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.82	0.15	มากที่สุด
รวม		4.57	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่า ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกสามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เรียนภาคภูมิใจในการแสดงดนตรีที่บ้านอีสาน ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในการแสดงดนตรีที่บ้านอีสาน เพิ่มขึ้น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสาน ความรู้และประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีที่บ้านอีสาน ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การใช้เวลาตอนพักเที่ยงหลังเลิกเรียนและวันหยุด ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีที่บ้านอีสาน และสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค คือ อยากให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอีกไม่ว่าจะเป็นด้านดนตรี

พื้นบ้านอีสานหรือภูมิภาคอื่น ๆ อีก และขยายผลสู่ชุมชนเพื่อเป็นการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนานักเรียนและชุมชนต่อไป

จากผลการวิจัย สรุปกระบวนการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ 3 ระยะ ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นตอน / กระบวนการ	วิธีการ / เครื่องมือ
ระยะเวลาที่ 1 การวางแผน - พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2. แบบสอบถามความต้องการ 3. สนทนากลุ่ม
ระยะเวลาที่ 2 การปฏิบัติ - พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการเล่นคนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. จัดกิจกรรมที่ 1 ไปกลางอีสาน 2. จัดกิจกรรมที่ 2 ดำเนินเสียงพิณ 3. จัดกิจกรรมที่ 3 ศิลปการเป่าแคน 4. แบบวัดทักษะการเล่นคนตรี
ระยะเวลาที่ 3 การประเมินผล - ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - ยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล	1. แบบสอบถามความพึงพอใจ 2. จัดเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

จากขั้นตอนกระบวนการในการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้ง 3 ระยะ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ระยะเวลาที่ 1 การวางแผน

พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถามความต้องการ และการสนทนากลุ่ม

2. ระยะที่ 2 การปฏิบัติ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดการจัดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ไปกลางอีสาน กิจกรรมที่ 2 ดำนาเลี้ยงพิน และ กิจกรรมที่ 3 ศิลปการเป่าแคน การประเมินทักษะการเล่นดนตรี โดยใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรี

3. ระยะที่ 3 การประเมินผล

ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดเวทีเสวนาสะท้อนผลการวิจัย ร่วมรับฟังผลที่ได้ พร้อมกับเปิดคืนข้อมูลให้กับชุมชนว่าสิ่งที่ผู้วิจัยได้เขียน เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จัดทำ โดยใช้หลักการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของนิทรรศการ การแสดงดนตรี การนำเสนอข้อมูล และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสอบถาม และเอกสารบันทึกโดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องบันทึก ได้ผลที่ถูกต้องตรงตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ในครั้งนี้ ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ ประวัติของดนตรีที่บ้านอีสาน ส่วนประกอบ การฝึกเล่นดนตรี และการอนุรักษ์ดนตรีที่บ้านอีสาน ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจและรักในท้องถิ่นของตนเอง

สมาชิกทุกคนของเวทีเสวนาสะท้อนผลการวิจัย ยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีความเห็นว่า ผลการวิจัยมีความถูกต้อง ทั้งด้านความแม่นยำ (Accuracy) ความสมบูรณ์ (Completeness) ความเป็นธรรม (Fairness) และความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของการวิเคราะห์ข้อมูล และได้เสนอแนะให้นำงานวิจัยในครั้งนี้ ไปเผยแพร่ในวงวิชาการอย่างแพร่หลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ